

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

The feast on the beast

Schreiner, A.T.M.; Wiersinga, H.

Published in:
Rechtsantropologische filmdag (program)

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Schreiner, A. T. M., & Wiersinga, H. (1986). The feast on the beast. In Rechtsantropologische filmdag (program) (pp. 23-27). Amsterdam: Vakgroep Rechtssociologie.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <http://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

A la question posée: "Banga a-t-il fait un envoûtement pour tuer son rival?" l'esprit répond: oui!

L'homme est conscient des charges qui pèsent sur lui. L'appareil ayant recommencé à coller, Waguï conçoit à l'accusé de ne pas cacher plus longtemps ce qu'il a fait. Il continue à protester de son innocence.

Les assistants conseillent à l'homme de dire comment il a provoqué l'accident. Ils énumèrent les procédés qu'il a pu utiliser. Des vœux aux esprits, des pactes avec des sorciers ou des envoûtements.

Le devin a sûrement conscience que l'accusé cache quelque chose. Il le prévient que l'esprit a révélé qu'il ne dit pas la vérité. S'il persiste dans des mensonges, l'ordalie va également le juger coupable. Le poison, qui sera donné à un poussin sera mortel. L'esprit Oua et l'esprit justicier ne se contredisent jamais. L'homme renouvelle son serment d'innocence. L'ordalie commence. Waguï prépare le poison en humectant la poudre contenue dans une noix de (ronier).

On apporte le poussin qui subira l'ordalie à la place de l'homme. Rappelant ancienne coutume, Waguï présente le poussin à l'accusé, car le poussin n'est qu'un substitut. Autre fois c'était l'homme qui buvait la coupe empoisonnée,

L'accusé est prêt à la prendre, mais c'est interdit par l'administration sous peine de prison. Maintenant le devin se prépare à faire absorber du poison au poussin. Il invoquera longuement l'esprit justicier.

Waguï loue l'esprit, et lui rappelle le serment d'innocence d'un inculpé.

Les gens sont convaincus que l'accusé a provoqué la noyade. Lui aussi se demande peut-être si des esprits n'ont pas utilisés ses secrètes envies de meurtre pour faire disparaître son rival. Le juge le convoquera pour qu'il pale son amande.

ICA/SNWV Leiden, 23 februari 1981

PB

titel THE FEAST

land Zuid-Venezuela, Noord-Brazilië
volk Yanomamö

16 mm kleur optisch geluid 29 min engels gesproken
ICA-filmtheek, Leiden filmnummer 461-4

gemaakt door Timothy Aschen Napoleon Chagnon in 1970
de opnamen in 1968

korte inhoud Twee dorpen, die voorheen bondgenoten waren tot ze onenigheid kregen over een vrouw, sluiten een vredesverdrag. Een vredesverdrag dat tot stand komt door het organiseren van een feest waarbij de uitwisseling van giften, van ceremoniële gesprekken en gebaren de belangrijkste elementen vormen. Zo'n feest is altijd een riskante onderneming. Het kan gemakkelijk in een oorlog uitmonden.

Het eerste deel van de film legt aan de hand van stills de belangrijkste gebeurtenissen tijdens het feest uit. Daarna volgt de eigenlijke film, het verloop van het feest voorzien van synchroonisch geluid en engelse ondertiteling.

documentatie

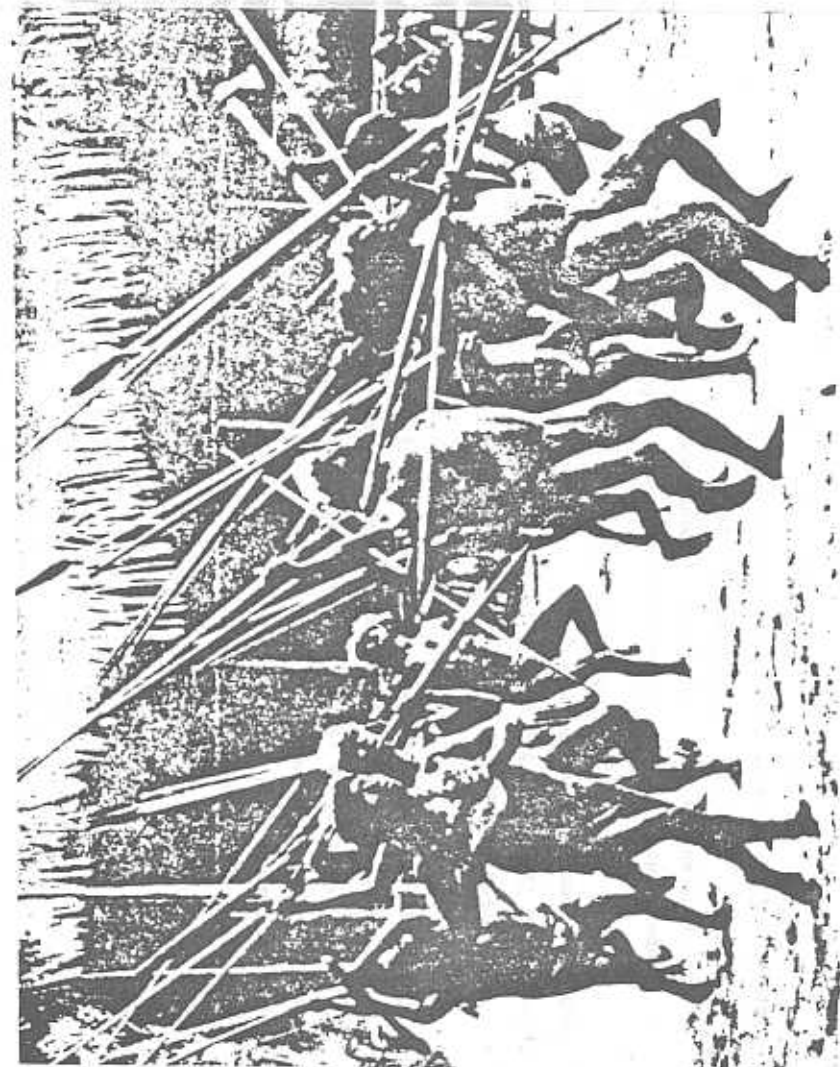
Uitgebreidere inhoudsbeschrijving 4 blz. A4 ICA-katalogus
Chagnon, N. 1968 *Yanomamö: The fierce people*. New York: Holt, Rinehart & Winston (m. hoofdstuk4)

En een recensie van Kensinger, K. 1971 *American Anthropologist* (73:500-502)

THE FEAST. EN THE BEAST I

Agnes Schreiner

The feast: "This film focuses on alliance practices and how feasting and trading create and maintain political alliances between once hostile villages." Timothy Asch

Timothy Asch is samen met Napoleon Chagnon de maker van de film the feast. Een film die begint met de voorbereidingen voor de ontvangst van een naburig dorp, vervolgens de twee dagen durende bijeenkomst volgt en eindigt met het vertrek van de gasten. Het thema van de film, de titel en het verloop van de filmbeelden leveren bij elkaar een geheel eenduidig beeld op van wat een feest gewoonlijk inhoudt. Men maakt het huis aan kant, men zorgt voor drinken en lekker eten, maakt zich op voor het feest en na de vriendelijke ontvangst kan het feest beginnen: er wordt gedanst, gezamenlijk gegeten, gedronken en gepraat, en er worden geschenken uitgewisseld. Deze ingrediënten maken een feest tot een feest. Dezelfde ingrediënten dienen Asch en Chagnon tot leidraad voor hun film, waardoor deze tweedaagse gebeurtenis niet alleen begrepen wordt onder zo'n universeel thema als het feest. Het stelt namelijk ook de makers in staat om ons de cultureel antropologische verschillen te laten zien, zoals bijvoorbeeld het verschil in gebruiken. Universeel is het als men zich opmaakt voor een feest: de Yanomamö toeien zich anders. Eveneens is het gewoon dat er gedanst wordt, alleen valt het op dat de Yanomamö anders dansen.

Ook is het vanzelfsprekend dat een feest in het teken van een gehele ontspanning moet staan. De ontspanning tegenover de inspanning, als ook de ontspanning tegenover de gespannenheid. Want een gespannen situatie laat zich niet verenigen met een feest. Een feest zou in zo'n geval niet eens kunnen bestaan, zoals vrede in het geval van oorlog niet kan bestaan, vriendschap niet in het geval van vijandschap. Ook andersom geldt dat vijandschap geen vriendschap is, oorlog geen vrede. Deze definities brengen de makers van de film the feast ertoe alle gebeurtenissen die de kenmerken dragen van vijandigheid of gespannenheid, als gebeurtenissen van het verleden ('once hostile villages') of van een (mogelijke) toekomst ('any feast can end in violence') te beschouwen. Met behulp van de universele aanname dat een feest gezuiverd moet zijn van eventuele spanningen, botsingen of vijandelijkheden wil er sprake zijn van een feest, worden de filmbeelden van de Yanomamö ondergebracht bij dit ideaal van het feest. Vervolgens is het mogelijk om de manier waarop de Yanomamö spanningen vermijden of verhitte gemoederen temperen te vergelijken met die van andere culturen.

Toch zijn het dezelfde filmbeelden die laten zien dat, wanneer de Yanomamö zich toeien, zij zich voorzien van een oorlogstool. Ook als zij "dansen", ontspannen zij zich niet, noch dansen zij met hun gasten.

In plaats daarvan zijn de bewegingen die de afzonderlijke dorpen maken, omtrekkende bewegingen met de wapenen in de aanslag. Is dan het verloop van de filmbeelden, dat door Chagnan en Asch bekomentariseerd wordt als een verloop van een feest, niet een geheel ander verloop?

THE FEAST EN THE BEAST II

Hermine Wiexsinga

Een man, die met zijn dorpsgenoten, de Mahekodo-teri, na een dag reizen is aangekomen bij het dorp van de Patanoawã-teri, gaat als enige het dorp binnen. Het hoofd van de Patanoawã-teri spreekt de bezoeker toe en zijn opmerking heeft een vijandige klank: "Julie denken dat ons dialect dwaas is, maar als we vannacht zingen zullen we jullie iets anders laten zien". Dan krijgt de bezoeker voedsel aangeboden voor hemzelf en de andere vreemdelingen buiten, en na deze gebaren van gastvrijheid vertrekt hij met een mand vol eten. Daarop roepen de Mahekodo-teri en de Patanoawã-teri elkaar toe over de omheining van het dorp. De mannen in het dorp verzamelen zich met de wapens in de hand op het midden van het plein. Blijkbaar betelken hen van buiten het dorp geen dankbetuigingen of feestelijke kreten. Er staan vijandige vreemdeelingen aan de poort. Maar vlak voor de Mahekodo-teri binnenkomen verspreiden de mannen zich en zoeken elk hun hangmat in de afzonderlijke verblijven op.

Alleen of in kleine groepjes komen de vreemdeelingen binnen. Ze maken een rondgang langs de hutten van de Patanoawã-teri waarbij ze woeste en dreigende bewegingen maken met bijlen en speren in de hand. Dit schijngevecht spiegelt zich in uitroepen van beide kanten zoals: "this guy is a real killer", "fight, fight, fight". Echt gevochten wordt er niet. Na dit optreden verdwijnen de "vijanden" weer door de poort naar buiten.

Als ze opnieuw binnenkomen, lijken de rollen juist omgekeerd. De bezoekers poseren midden op het plein als gasten en hebben hun vijandigheid afgelegd. Nu zijn het de gastheren die op hun beurt hen onsingelen, eveneens met wapens in de hand. Wat toch zoïets als een welkomstdans zou moeten zijn is in feite een opeenvolging van aanvalshoudingen en vijandelijkheden. Van echte ontvangst in een hartelijke en vriendschappelijke stemming is geen sprake. Na deze "dans" worden de gasten afzonderlijk uitgenodigd om mee te komen naar de verschillende verblijven, waarbij de mannen de vrouwen oproepen het de gasten naar de zin te maken. Aan de bezoeker wordt de hangmat aangeboden om plaats te nemen. Maar voor hij zich werkelijk als gast kan installeren neemt de "gastheer" opnieuw een vechtershouding aan. Hij keert zich naar de hangmat met opgeheven speer. Door onbewogen onverschilligheid wordt dit vijandelijk gebaar gepareerd.

Er vindt geen echt gevecht en geen echte ontvangst plaats. Er heeft zich niets anders voorgedaan dan het heen en weer golven van gebaren: gebaren van oorlog en feest, van vijandigheid en vriendschap, van bedreiging en gastvrijheid, van aanval en welkom, van uitdaging en onverschilligheid. Nergens valt vast te stellen of we nu met een

feest of een oorlog, vrienden of vijanden, bondgenoten of tegenstanders te maken hebben.

Is het feest niet het feest - het eten, drinken en dansen - zoals dat gewoonlijk, en ook door Chagnon, wordt opgevat, ook het onderhandelen over een verdrag en het geschenken uitwisselen ter bezegeling van dat verdrag is geen officieel gedeelte. Er wordt niet onderhandeld en er worden geen geschenken uitgewisseld: de onderhandelingen zijn schenkingen, de schenkingen zijn onderhandelingen. Ook hun gebaren worden tegen elkaar uitgewisseld. Juist bij de uitwisseling van geschenken, door antropologen gezien als een van de meest essentiële gebruiken bij niet-westerse volken, dat met een plechtige ceremoniële rust wordt uitgevoerd, laaien spanningen tussen de beide dorpen op. Mergens worden giften met een vriendelijk gebaar overhandigd of in dankbaarheid aangenomen. Er wordt geschreeuwd, waarbij ernstige verwijten worden gemaakt en eisen worden gesteld: "Don't you know I need a hammock", "I'm tired of being ignored, give me something". De onderhandelingen tussen de twee hoofdmannen daarentegen verlopen uiterst hoffelijk, eisen noch veriangens worden uitgespeeld. De woorden worden ceremoniële geschenken.

Al de voor ons vaststaande en logische indelingen wisselen de Yanomamö tegen elkaar in. Onderhandelingen zijn geschenken, geschenken zijn onderhandelingen. Feest is oorlog, oorlog feest. Een gast is een vijand, een vijand een gast. Ook het voor ons gewone onderscheid tussen mens en dier maken de Yanomamö ongedaan. Want bijvoorbeeld bij de onderhandelingen over geschenken maakt de Yanomamö de gebaren van een dier: hij slaat zich op de borst en krist woedend, zoals een aap dat doet. Zijn menselijke gebaren zijn in feite de gebaren van een dier. En zijnde gebaren van een dier ook niet de gebaren van een mens, of zelfs van een god? De bulzerd, die in het leven van de Yanomamö een meer dan belangrijke plaats inneemt, omdat hij de totem van hen is, verheft zich boven de mensen. Hij verkeert onder de voorouders en de goden en zijn dons verleent de krijger zijn magische, totemistische kracht. Daarom is het Beest het feest, en het feest het Beest.